כאן שנה רבי "הכל לבעל המעות" כדתניא הוסיפו לו אחת יתירה הכל לשליח דברי רבי יהודה, רבי יוסי אומר חולקין והתניא רבי יוסי אומר הכל לבעל המעות אמר רמי בר חמא לא קשיא כאן בדבר שיש לו קצבה כאן בדבר שאין לו קצבה, אמר רב פפא "הלכתא 'דבר שיש לו קצבה' חולקין 'דבר שאין לו קצבה' הכל לבעל המעות, מאי קמ"ל? *שינויא דשנינן שינויא הוא. אביעיא להו *אמר ליה זבין לי ליתבא ואזל וזבין ליה בורא מאי: מוסיף על דבריו הוא וליתבא מיהא קני או דלמא מעביר על דבריו הוא וליתבא נמי לא קני? אמר רב יעקב מנהר פקוד משמיה דרבינא תיש אמר בעה "ב *לשלוחו "תן להן חדיבה לאורחין" והוא אומר "טלו שתים" והן נטלו שלש כולן מעלו אי אמרת בשלמא מוסיף על דבריו הוי משום הכי בעל הבית מעל אלא אי אמרת מעביר על דבריו הוי בעל הבית אמאי מעל? והתנן השליח שעשה שליחותו בעל הבית מעל לא עשה שליחותו שליח מעל הכא במאי עסקינן דאמר להו "טלו אחת מדעתו של בעל הבית ואחת מדעתי" ושקלו אינהו תלת היתה כתובתה מנה ומכרה שוה מנה ודינר במנה מכרה בטל מאי? לאו דזבין שוה מנה ודינר במנה ודינר ומאי במנה שלה ומאי אפי' אפי' היא אומרת אחזיר את הדינר ליורשים בדינר מקרקעי וקתני מכרה בטל אמר רב הונא בריה דרב נתן לא, בדאוזיל, מקרקעי. אחזיר ולקנה מן הלוקח שוה הדינר ואחזירו להם: בדאוזיל. ומשום הכי מכרה בטל דמעתה שמכרה שוה מנה ודינר במנה: הא

כלומר דמי החפץ מכלל דבטול מקח לרבי יוחנן הוי בכדי דמיהן וכי האי גוונא מפרש ר"ת הא דאמר רב נחמן בהוהב (ב"מ דף מז: וסס) הדא אמרה לוגלה אין להן ביטול מקח יש להן לאו דומיא דמטלטלין ביתר משתות אלא בחלי כגון שוה מחתים במנה אבל פחות אפילו שוה פרוטה המקח קיים והא דפסקינן בהמקבל (שם קח:) זבן במחתים ושוה מנה אמרי נהרדעי משמיה דרב נחמן אין לוגלה לקרקעות אלו דוקא מחתים אלא מעט פחות דבמחתים הוי ביטול מקח לרב נחמן כדפריש ומאי דגרים ר"ת ברים האיש מקדש (קדושין דף מב: וסס) כמו שאפרש לקמן והא דקאמרת יתר משתות בעל מקח לא אמרן אלא במטלטלי אבל במקרקעי אין לוגלה לקרקעות אפילו ביתר משתות עד החלי כדפרישית והא דקא"ר יוחנן בירושלמי אם היה דבר מופלג יש לו לוגלה אלו דוקא דהוא הדין ביטול מקח כדפרישית וטעמא דמתקבלה כתובתה גבי מכרה שוה מחתים במנה תימה קלת אע"ג דהוזיל המקח מ"מ מחזור בה לגבי הלקוחות שהרי המכר לא היה כלום ומחזיר הקרקע ליתומים ויש לומר דהוזיל ובשעה שקבלה הקרקע היה שוה מחתים מיד רצתה להוציא הקרקע מרשות היתומים ולהכניסה לרשות הלוקח והרי היא כמו שנתכוונה לקנות הקרקע בכתובה בחותה שעה:

כאן שנה רבי הכל לבעל המעות. מודו בין רבי יהודה בין רבי יוסי דבדבר שאין לו קצבה נמי לא חיפלגו דרבי יוסי סבר הכל לבעל המעות ורבי יהודה סבר הכל לשליח אלא בכה"ג שניתן לו מחמת הוספת דקא"ל קח זה עבור מקחך ועוד אמי מוסיף לך זה משלי אבל אם מכר לו בזול מחמת מעות כעין משנתנו שוה מנה במחתים אפי' ר' יהודה מודה דהכל לבעל המעות דאי לא תימא הכי קשיא דר' יהודה אדר' יהודה דלקמן תניא רבי יהודה אומר אף בזה בעל הבית לא מעל מפני שיכול לומר חלוק גדול הייתי מבקש ואתה הבאת לי חלוק קטן ורע ומסקינן מאי רע רע בדמים דא"ל אם מייתית לי בשית כ"ש דהוה שוי תרתי סרי ואם תמלא לומר דקסבר ר' יהודה הכל לשליח מאי נפקא ליה מיניה לבעל הבית הלא אינו מרויח כלום דהכל הוא לשליח אלא ודאי כה"ג מודה ר' יהודה דהכל לבעל המעות וכן מוכיח נמי מדקאמר כאן שנה רבי הכל לבעל המעות ולא קאמר מחני' מני ר' יוסי היא מכלל דרבי יהודה נמי אתיא והא דקאמר כדתניא כלומר דאיכא מילתא אחריתי דאמרי' הכל לבעל המעות ואפי' מאן דפליג התם הכא מודה · רבינו תם:

כאן שנה רבי הכל לבעל המעות · אין לדחות לפי הירושלמי דמוקי לה כשהוזיל וכשהוקיר הא לאו הכי הדר דהכא משום דלא יצא הקרקע מרשות היתומים במנה תחזיר להו השדה אלא ודאי הכא קנאתן כדפרישית: **אמר** רב פפא כו' · הכי גרים רבינו חננאל הלכתא דבר שיש לו קצבה חולקין דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות ותימה לפי גירסא זו אדפריך ליה מאי קמ"ל הוה ליה למיפרך ולימא הלכה כר' יוסי ויש לפרש בדוחק דה"ג קאמר מאי קמ"ל במאי דקאמר דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות כו' לימא הלכה כר' יוסי הא קמ"ל דשינויא דשנינן שינויא הוא ולפי הספרים דגרסי' בהו הלכך דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות דבר שיש לו קצבה חולקין מאי קמ"ל כו' אתי שפיר דהא רב פפא כמאן אמרה לשמעתא כר"י ומאי תירוצא אתא לאשמועי' ומשני שנוי דשנין שנוי הוא · ועל טעות שאינו בא בזלות המקח אלא שהטעה בחשבון אלא ר' יעקב ישראל אמ' ר"ת והשיב לו ואשר שאלת על ראובן שלא לשמעון לקבל מעותיו מן העובד כוכבים וטעה העובד כוכבים בחשבון ולא נמלא העכו"ם אח"כ נראה לי שחולקים בין שנישם להוו המעות כדבר שיש לו קצבה דאמרינן הוסיפו לו אחת יתירה ר' יוסי אומר חולקים ומוקמינן לה בדבר שיש לו קצבה אבל שאין לו קצבה הכל לבעל המעות וטעמא דחולקין לפי שבעל המעות כיון שקיבל קצבתו מה לו בטעותו של שליח אלא אמרינן הואיל וע"י מעותיו נשתכר יהיב ליה פלגא ה"נ גבי טעות חשבון דהא שוה מנה במחתים טעות הוה ומוקים לה בהש"ס ירושלמי כגון שקיבל עליו הלוקח וטעמא דהכל לבעל המעות משום דאין לו קצבה דזוזי דאינש עבידו ליה אזלא הא בדבר שיש לו קצבה חולקין אפי' בטעות חשבון אע"ג דאיכא למימר טעמא אחריתא גבי חולקין אלי טעמא דפרישית הוא עיקר (ג) דמוחזק ידו על העליונה וחולקין ואפי' אם היה שכיר שלו כיון שהשכירים שלו אינם שכירי יום אין בעליהן מקפידין על הגבהת מעיליתו עם מלאכתו והוי כהגבהה מעילה עם מלאכתו תדע דאם מלא ארנקי בשוק לא זכה בו משכיר ועוד דמיהדר קא הדר ביה שהרי אמר אני זכיתי מכלל דהדר ופועל יכול לחזור בו עכ"ל ושוב חזר בו דכל טעות בין ע"י מקח בין שהטעה במכון הכל לבעל המעות *ולרבי נראה שהכל לשליח שאם נגנב וגזל והטעה מה טיבו של בעל הבית ואפילו חולקין אין שייך לומר משום דע"י מטותיו נשתכר דלא דמי לשאר טעות שנותן הכל בשביל המעות שנשבר שהמעות שוות כל מה שנתן לו אבל הכא טעות בעלמא הוא ודבר בפני עצמו הוא תדע דהא שברא היא שאם היה רוצה היה מחזיר לעובד כוכבים כל מה שהטעהו דזהו תימה למימר שלא היה יכול להודיעו ולהחזיר לו: **דאמר** להו טלו אחד מדעתו של בעל הבית כו' · תימה אכתי אם מעביר על דעתו הוי שליח אמאי מעל שהאורחין העבירו על דעתו של שליח ואמר לי רבי יכולני לומר שגם האורחין אמרו הרי אנו נוטלין שתים לדעתך ואחת מדעתו אבל אין לריך דדוקא שליח בעינן דלימא הכי שלא יסברו אורחין כשאומר שתים בעל הבית אומר כן אבל מה שהן נוטלין יותר ממה שאמר שליח יודעין הן שעושין מדעתן ולא מדעת שליח: הא

כדתניא · דמתניתין נמי דבר שאין לו קצבה הוא דכל קרקע נמכר באומד זה בפחות וזה ביוקר: **הוסיפו לו אחת יתירה** · בתוספתא דמסכת דמאי (ה)* היא: **שיש לו קצבה** · כגון קטנית הנמכר בחצות במדה ומלא כלי בפרוטה, אם הוסיפו אחת יתירה חולקין דמתניתא הוא, יש לומר לשליח נתנה ויש לומר לבעל מעות נתנה: **דבר שאין לו קצבה** · כגון טלית וחלוק וירק הנמכרים באומד פעמים מוותר למכור בזול ופעמים במלוא, הכל לבעל מעות שאין כאן מתנה אלא מכר: **אמר ליה זבין לי ליתבא** · אמר לשלוחו מכור משלותי בית חלי כור: **וליתבא מיהא קני** · לוקח ואם בא בעל הבית לחזור אינו חוזר: **תן להם חדיבה** · תחיכה מבשר שיש לי בכלי: **והוא אמר להם טלו שתים** · שתים כל אחד מכם: **והם נטלו שלש שלש** · ולבסוף נמלא בשר של הקדש: **כולן מעלו** · בשל הבית מעל שהאחת היתה מדעתו, והשלית מעל בשביל, האורחין בשלישית: "**אחת מדעת בעל הבית**" · והרי עשה בה שליחותו: **מאי לאו דזבין שוה מנה ודינר במנה ודינר** · שלא היה במנה ודינר שוה מנה: **ומאי במנה** · דקתני: **במנה שלה** · כלומר בשביל מנה שהיה לה להתקבל מכרה שוה מנה ודינר: **ומאי אפילו היא אומרת** · פשיטא דעל כרחך של יתומים הוא: **דינר מקרקעי** · אחזיר ולקנה מן הלוקח שוה הדינר ואחזירו להם: **בדאוזיל** · ומשום הכי מכרה בטל דמעתה שמכרה שוה מנה ודינר במנה: הא

[הפסתי ולא מלאתי]

[פסחים יב:]

[עי' תוס' זבחים לד: ד"ה אלא כמעביר]

מעילה כ: ע"ש

תענית יז: קידושין מב: מלכים נד: מעילה כ:

*פי' ר"ת ז"ל

גליון הש"ס

גמ' זבין לי ליתבא. עיין נס"ד מ"ד דתרומות גר"ש שם.

נוש"א

"הכל לבעל המעות" הוא"ל דקאמר סתומה ולקח בגזל כל הדיות לבעל המעות

תוספות רי"ד

ארב"א כאן שנה ר' הכל לבעל המעות דתניא הוסיפו לו מנה א' יתירה הכל לשליח דברי ר"י ר' יוסי אומר חולקין בשוה פי' ר"י סבר הכל לשליח דא"ל אנא ארוחי ור' יוסי אומר חולקין דאי לאו מעות לא יהיב לי' מידי הלכך נותנים מחצה לבעל המעות ומחצה לשליח שטרח והרויח והתניא ר' יוסי אומר הכל לבעל המעות אר"א ב"א אר"י ל"ק כאן בדבר שא"ב קצבה כאן בדבר שי"ל קצבה פי' אם הוא דבר שא"ל קצבה הכל הוא לבעל המעות שכל מה שנתן לו בעבור בעל המעות נתן לו ולא מצי למימר אנא ארוחי ואם הוא דבר שי"ל קצבה כגון פירות הנמכרים במנין חולקין שי"ל בעבור המעות עשה וי"ל פניו נשא הלכך חולקין ומתני' בקרקע שהוא דבר שא"ל קצבה הכל לבעל המעות מאי קס"ל דשינויא דשנין שנויא הוא פי' ודוקא כשדעת אחרת מקנה לו אז אמרי' שיהא הכל לבעל המעות דאסדרינן דעתי' דלא יהיב אלא משום מעות אבל אם באיזה מעות בא להשליח יתרון בלא דעת אחרת מקנה הכל הוא לשליח שאם הרויח הוא בתחבולותיו למה יתן כלום כיון שעשה לו שליחותו משלם: איבעי' לרב א"ל זבין לי מארעא ליתבא ואזל זבין לי' בורא מאי מוסיף על דבריו הוי וליתבא מיהא קני א"ר מעביר על דבריו הוי וליתבא נמי לא קני ומסיק א"ד

מהרש"ל

(ד"ה) דמיד

קרבן אהרן

סימן לה אינו כל דבריו לדמיל אשר דף סוף המאיר ואחרן

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה הוסיפו וכו' דמס' דמאי ר"נ ריש פ' שמיני: (ג) תוס' ד"ה אמר כו' שיקר וכיון דמוחזק: